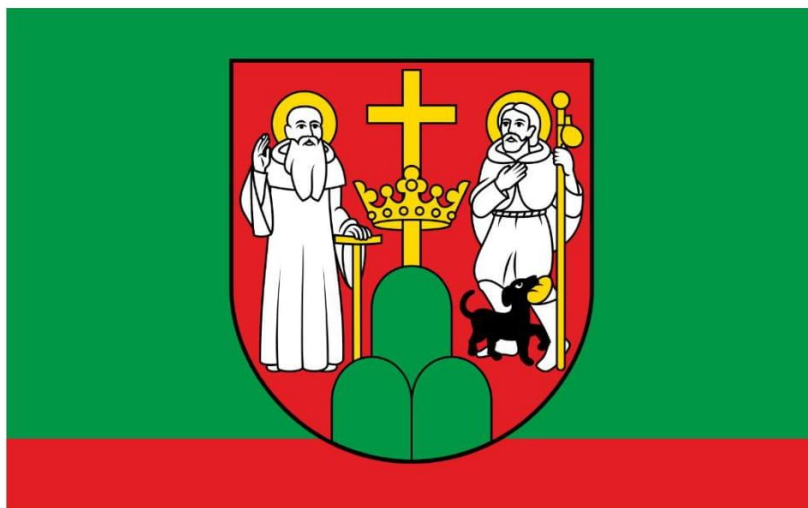
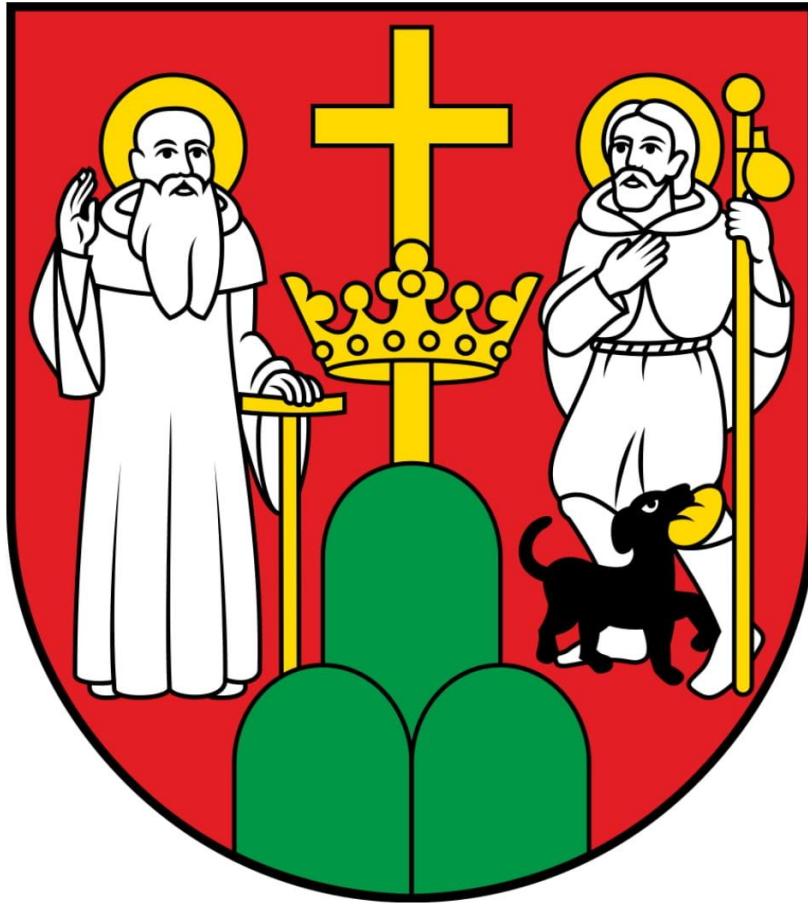

UZASADNIENIE PROJEKTÓW SYMBOLI SUWAŁK

Maj 2022

Wstęp

Projekt herbu Suwałk zaopiniowany pozytywnie przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji pismem DAP-WN-73-69/2019 z dnia 13 sierpnia 2019 r., której to opinii podstawą była Uchwała Nr 56-1045/O/2019 Komisji Heraldycznej, nie zyskał uznania miejscowej społeczności i części radnych miasta. Pomijając zupełnie niemerytoryczne uwagi, podnoszono w opinii piszących te słowa całkiem słuszne kwestie odnoszące się do ogólnego poziomu plastycznego herbu, jak również do pewnych szczegółów związanych z wyobrażeniem obu świętych patronów, które nie do końca odpowiadały ich wyobrażeniom w ikonografii. Pragniemy przedłożyć do ponownego zaopiniowania nowy projekt herbu, który został wypracowany przez specjalnie do tego celu powołany zespół z uwzględnieniem kolejnych uwag przekazywanych w korespondencji od Komisji Heraldycznej. Razem z herbem do zaopiniowania przedkładamy oparte o niego insygnia: flagę, baner, flagę stolikową, pieczęć, łańcuchy władzy oraz sztandar.

Herb Suwałk

Obecnie obowiązujący herb Suwałk jest lekko przetworzoną kopią cyfrową ilustracji herbu pochodzącej z pomnikowego dzieła *Miasta polskie w tysiącleciu*, tom 1 z roku 1965. Już sam ten fakt podaje w wątpliwość słuszność wykorzystywania tego wizerunku. Jest to po pierwsze kopia cudzego dzieła, po drugie zaś niezbyt dokładna – w procesie przetwarzania na wersję cyfrową zmodyfikowano niektóre detale, niekoniecznie słusznie.

Rysunek 1: Herb Suwałk w *Miastach Polskich w Tysiącleciu*¹

Rysunek 2: Obecnie obowiązujący herb Suwałk

Dokumentację naukową wizerunków herbów na potrzeby tej pracy tworzyli uznani heraldycy i graficy: Marian Haisig, Zygmunt Wdowiszewski i Marian Gumowski. Niestety nie ustrzegli się oni jednak błędów. W przypadku Suwałk, najwyraźniej nie sięgnęli oni do pierwotnych źródeł związanych z symboliką miasta. Źródeł tych zresztą nie ma aż tak wiele, a jedyne źródło ikonograficzne jest trudno dostępne, o czym niżej. Podstawą do opracowania symboliki Suwałk powinny być dwa przekazy. Pierwszy z nich jest pisemny i nakreśla zarys symboliki miejskiej. Pochodzi z dokumentu lokacyjnego Suwałk wystawionego przez króla Augusta II Mocnego 2 marca 1720 roku:

A że to miasteczko jest założone pod tytułem Świętego Romualda i Świętego Rocha, tedy mają na znak protekcji używać na pieczęci miejskiej tych świętych przy trzech górach z krzyżem i z koroną.

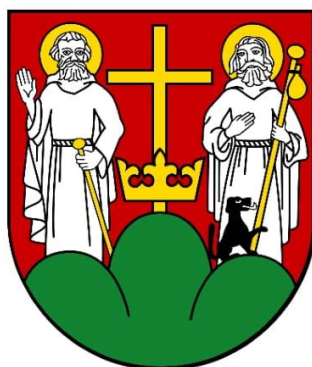
¹ Praca zbiorowa, *Miasta polskie w tysiącleciu*, Tom I, Wrocław, Warszawa, Kraków, Tabl. VI

Oryginał tego dokumentu można dzisiaj oglądać w Archiwum Głównym Akt Dawnych w Warszawie. Nadanie praw miejskich i pieczęci potwierdził jeszcze król August III 2 grudnia 1738 roku. Królewskie zalecenie zostało wcielone w życie i możemy je obejrzyć w drugim przekazie dotyczącym symboliki Suwałk, tj. przekazie ikonograficznym. Przekaz ten jest niestety skromny, tym niemniej wystarczający do określenia pewnych szczegółów symboliki miejskiej. Z doby staropolskiej, godło herbowe Suwałk zachowało się tylko na jednej pieczęci miejskiej, przyłożonej do dwóch dokumentów, jednego z 1761 roku, drugiego z 1895 roku. Pierwszy dokument znajduje się w Archiwum Petersburskim, drugi zaś w Rosyjskim Państwowym Archiwum Historycznym². Nie dziwi zatem, że autorzy poprzednich opracowań herbu Suwałk mogli mieć trudności z dotarciem do tej pieczęci. Widzimy na niej w części centralnej godło herbowe kamedulskiego klasztoru w Wigrach (trójwzgórze z osadzonym na nim krzyżem z koroną), po jednej jego stronie widzimy stojącego świętego Romualda w habicie z laską, zaś po drugiej jakby kroczącego świętego Rocha w krótkiej szacie z odsłoniętymi nogami, trzymającego prawą rękę na piersi, zaś lewą wspierającego się na lasce pielgrzymiej z tykwą, przy jego prawej nodze widoczny jest pies. Obaj święci mają zarysowane nimby.

Rysunek 3: Jedyna znana pieczęć miejska Suwałk z okresu staropolskiego i jej odrys³

Na bazie dwóch wyżej przytoczonych staropolskich przekazów, nowy projekt herbu stworzył Śp. Alfred Znamierowski. Projekt ten powstał kilka lat temu, trafił, jednakże do szuflady i został wyciągnięty na światło dzienne w 2019 roku, kiedy to wykorzystano go w projektach łańcuchów władzy. Jak już wspomniano we wstępie, projekt ten mimo uzyskania pozytywnej opinii Komisji Heraldycznej, spotkał się z negatywną reakcją miejscowej społeczności oraz części radnych.

Rysunek 4: Herb Suwałk pozytywnie zaopiniowany w 2019 roku, odrzucony przez społeczność lokalną i część radnych

² Edmundas Rimša, *Pieczęcie miast Wielkiego Księstwa Litewskiego*, Warszawa 2007, s. 891-893

³ Tamże

W odpowiedzi na krytyczne głosy, władze miejskie postanowiły zlecić zmodyfikowanie projektu herbu oraz opracowanie opartych o niego insygniów.

Oczywiście główną zmianą, rzucającą się w oczy, jest zmiana stylu graficznego projektu. Wynika to po prostu z faktu, że był on opracowywany przez inną osobę niż poprzedni.

Miejscowi historycy wskazali na pewne szczegóły wyglądu obu świętych, które nieco odbiegają od ich wyobrażeń w sztuce sakralnej. Cenne uwagi przekazał także na temat ubiorów świętych przewodniczący Komisji Heraldycznej przy MSWiA, ks. Dr Paweł Dudziński. W związku z tym wprowadzono następujące modyfikacje:

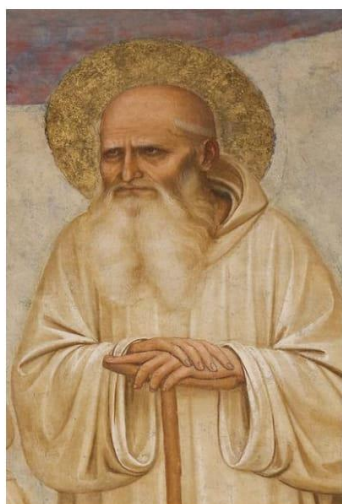
1) Święty Romuald:

- a. Święty jest teraz całkowicie łysy, zgodnie z jego wyobrażeniami w sztuce sakralnej
- b. Ubiór świętego to kukulla, czyli bardzo obszerna i luźno zwisająca szata, święty wspiera się na lasce w formie litery T
- c. Ręka prawa uniesiona w geście bardziej błogosławieństwa (jak na zakończenie mszy świętej) niż powitania

2) Święty Roch:

- a. Twarz świętego została nieco odmłodzona poprzez skrócenie owłosienia
- b. Jego szata jest krótsza, z odsłoniętymi nogami i krótką pelerynką pielgrzymią z kapturem
- c. Przedstawiony jest w pozie jakby kroczenia czy też biegu, co oddaje przypisywaną mu gotowość do niesienia pomocy i ściślej nawiązuje do jego wyobrażenia na pieczęci

- 3) Zrezygnowano z wyobrażenia psa z wysuniętym językiem. Wprawdzie według legendy pies miał lizać rany św. Rocha, jednakże przedstawienie sceny lizania czegośkolwiek u świętego przez psa było uznawane za kontrowersyjne. Zdecydowano się przedstawić psa z chlebem w pysku, w nawiązaniu do innego przekazu, zgodnie z którym pies miał przynosić świętemu jedzenie.

Rysunek 5: Święty Romuald w kukulli

Rysunek 6: Święty Roch

- 4) Zdecydowano się na wyobrażenie korony w sposób nieco bardziej nawiązujący do staropolskiej pieczęci Suwałk, tj. z widocznymi dwiema perłami na sterczynach pomiędzy kwiatonami oraz z perłami na obręczy.
- 5) Trójwzgórze, zgodnie z sugestiami Komisji Heraldycznej, ma teraz postać trójwzgórza typu włoskiego, zgodnie zresztą z jego formą na pieczęci.
- 6) Generalnie w odróżnieniu od poprzedniego projektu, układ herbu stara się w miarę możliwości oddawać układ godeł na pieczęci Suwałk z okresu staropolskiego, z zastrzeżeniem jednak, że starano się także w miarę możliwości wypełniać puste przestrzenie. Stąd dłuższe ramiona krzyża w projekcie herbu niż na pieczęci, zaś skrajne ręce świętych są mniej wysunięte na boki, a pies Rocha stoi przed nim, a nie obok niego.

Nowy projekt herbu opisać można następująco:

W polu czerwonym na trójwzgórzu zielonym typu włoskiego krzyż łaciński złoty, z nałożoną na dolne ramię takąż koroną o trzech widocznych kwiatonach i dwóch widocznych perłach, mający z prawej postać św. Romualda stojącego na wprost, z nimbem złotym, z długą rozwidloną brodą srebrną, w takiejż kukuli, prawicę unoszącego w geście błogosławieństwa, lewicę wspierającego na lasce złotej w formie litery T; z lewej postać św. Rocha kroczącego w prawo, z nimbem złotym, z krótką brodą i włosami srebrnymi, w takiejż tunice do kolan, przewiązanej takimż sznurem, z takąż pelerynką z kapturem, trzymającego prawicę na piersi, zaś lewicę wspierającego na długiej lasce podróżnej złotej z takąż tykwą; u jego stóp pies czarny kroczący w lewo, patrzący w prawy skos, trzymający w pysku chleb złoty.

Flaga, baner i flaga stolikowa Suwałk

Flaga Suwałk jest tożsama z dotychczas używaną flagą, ze zmianą herbu na nowy. Flaga jest prostokątnym płatem o proporcjach 5:8 (szerokość do długości), podzielonym poziomo na dwa pasy: zielony i czerwony, szerokości kolejno $17/20$ i $3/20$ szerokości płata, z herbem Suwałk w części centralnej wysokości $8/10$ szerokości płata. Baner stanowi pionowe odwzorowanie flagi, o proporcjach 4:1 (wysokość do szerokości), podzielone na dwa poziome pasy zielony i czerwony szerokości odpowiednio $37/80$ i $43/80$ wysokości płata. Herb, wysokości $16/80$ wysokości płata, umieszczony jest w taki sposób, że jego górna krawędź leży w odległości $22/80$ wysokości płata od górnej krawędzi płata. Flaga stolikowa Suwałk jest pionowym odwzorowaniem flagi o proporcjach 2:1 (wysokość do szerokości) mocowanym na poprzeczce podwieszanej na stojaku z podstawą. Płat podzielony jest na dwa poziome pasy, zielony i czerwony szerokości odpowiednio $27/40$ i $13/40$ wysokości płata. Herb, wysokości $16/40$ wysokości płata, umieszczony jest centralnie.

Sztandar Suwałk

Sztandar Suwałk to dwustronny kwadratowy płat materiału o wymiarach 100x100 cm, obszyty z trzech stron frędzlą srebrną o szerokości 5 cm, z czwartą stroną przymocowaną do drzewca za pomocą koluszków umocowanych na szpili. Drzewce długości 200 cm z drewna toczonego. Na jego końcu umieszczone jest zwieńczenie wykonane z metalu w barwie złocistej, w formie osadzonej na tulei równoległobocznej puszki z wygrawerowanym po obu stronach majuskułowym, dwuwierszowym napisem MIASTO SUWAŁKI, na której osadzony jest ażurowy grot wysokości 20 cm, z wpisanym w niego krzyżem z koroną osadzonym na trójwzgórzu, w stylizacji jak w herbie Suwałk. Do tulei przywiązana jest zakończona złotą frędzlą szarfa w barwach narodowych. Państwowa strona sztandaru jest czerwona i zawiera jedynie godło

państwowe Polski. Strona samorządowa sztandaru jest barwy kremowej, z herbem Suwałk w części centralnej. U góry majuskułowy zielony napis MIASTO SUWAŁKI, na dole zaś 1720 (data roczna nadania praw miejskich Suwałkom przez Augusta II).

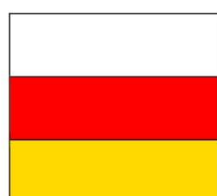
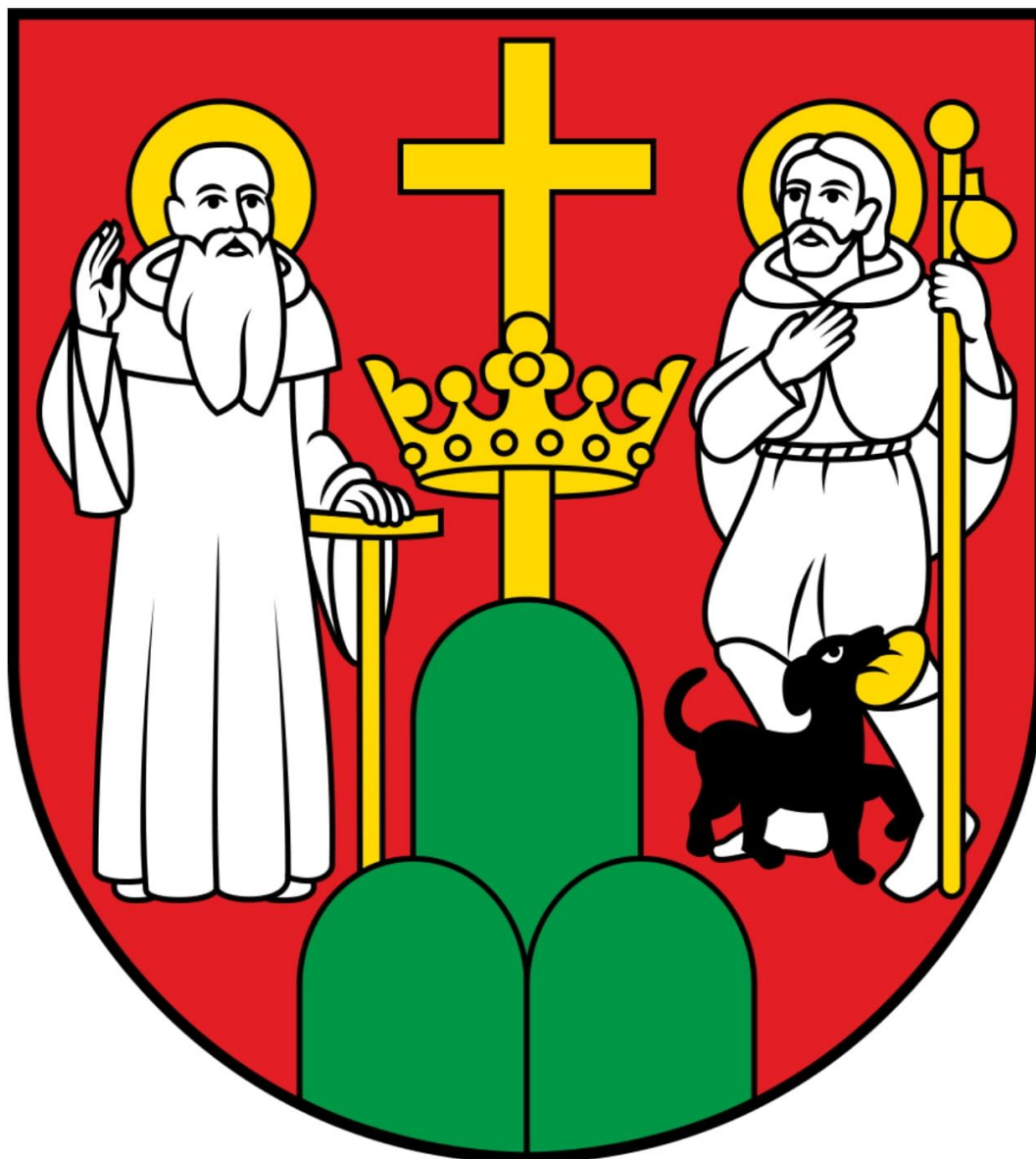
Pieczęć Suwałk

Pieczęć miejska jest okrągła, o średnicy 36 mm. W polu pieczęci umieszczono samo godło. Legenda otokowa, oddzielona od pola pieczęci linią perełkową, ma postać * MIASTO * SUWAŁKI i jest rozdzielona ażurowymi gwiazdkami heraldycznymi.

Łańcuchy władzy Suwałk

Łańcuchy władzy Suwałk składają się z 24 metalowych ogniw. Naprzemiennie ułożone są ogniwa symboliczne mające zarys prostokąta z zaokrąglonymi rogami oraz ogniwa rozdzielające nadające odpowiednie ułożenie łańcuchowi w czasie noszenia. Poczynając od ogniwa pierwszego, wszystkie nieparzyste ogniwa zarówno po lewej jak i prawej stronie łańcucha mają formę ażurowych prostokątów z wpisanymi falującymi pasami – czterema dla ogniwa pierwszego i trzema dla pozostałych. Fale symbolizują wody miasta Suwałki, głównie przepływającą tutaj Czarną Hańczę. Ogniwa parzyste mają formę kwadratów z zaokrąglonymi rogami, na które nakładane są mniejsze kwadraty zaznaczone linią podwójną, w których umieszczane są naprzemiennie kolejne symbole ważne dla miejscowej społeczności, wykonane z metalu w barwie srebrzystej dla Prezydenta Miasta i złocistej dla Przewodniczącego Rady Miejskiej. Kolejno są to: godło Monte Corona klasztoru Kamedułów w Wigrach, czyli historycznych właścicieli miasta (krzyż na trójwzgórzu z koroną na pionowej belce), motyw szyszki symbolizujący okoliczną przyrodę oraz godło macierzystego zakonu Kamedułów (dwa gołębie spijające z kielicha, z którego wychyla się gwiazda). Ogniwa symboliczne przedzielane są mniejszymi ogniwami pozycjonującymi i nadającymi łańcuchowi odpowiednie ułożenie w czasie noszenia – w części przedniej i tylnej, które mają zwieszać się półokrągło, znajdują się cztery ogniwa w formie wąskiego trójkąta równobocznego o zaokrąglonych rogach, wypukłej podstawie i wklęsłych ramionach. W części środkowej ogniwa pozycjonujące mają postać wąskich prostokątów o zaokrąglonych rogach, wypukłych krótszych i wklęsłych dłuższych bokach. Klejnotem łańcucha jest barwny herb Suwałk, obwiedziony podwójną linią, umieszczony na wczesnorennesansowym kartuszu, na którym, ponad herbem umieszczona data roczna 1720. Barwy niemetaliczne herbu (czerwony, zielony, czarny) powinny być zrealizowane emalią, barwy metaliczne (złoty, srebrny) powinny być zrealizowane w metalu odpowiedniej barwy. Ogniwa łańcucha wykonane są z metalu w barwie złocistej dla Prezydenta Miasta, zaś w barwie srebrzystej dla Przewodniczącego Rady Miejskiej, poza godłami i motywem szyszki na ogniwach, które barwione są na odwrót.

HERB MIASTA SUWAŁKI

CMYK 0, 0, 0, 0

CMYK 0, 100, 100, 0

CMYK 0, 15, 100, 0

CMYK 0, 0, 0, 100

CMYK 100, 0, 100, 0